

Reewild op de lopers

Door weer en wind?

Welke invloed heeft het weer op de activiteit van reeën? Hangt dit van het jachtveld af, de tijd van het jaar, van de individuele dieren of zijn er vaste regels, die altijd gelden? Koos Boer verdiepte zich in de materie.

Foto: Robert-Jan Asselbergs

Vertaling en bewerking: Koos Boer

Vanaf 1976 ging ik vele jaren achtereens tijdens de zomervakantie naar mijn goede vriend Walter in het oude Waldeckerland om op de rode bok te jagen. Om elke gunstige gelegenheid uit te buiten en omdat in die jaren het reewild nog streng selectief bejaagd werd - van Zahl vor Wahl was absoluut nog geen sprake - toog ik er elke ochtend en avond bij alle weertypen op uit om een eventuele kans te verzilveren. Dit werd vergemakkelijkt omdat de hut waarin ik verbleef midden in het jachtveld stond. Alleen als de regen 's morgens met bakken uit de lucht kwam, draaide ik me nog wel eens om in mijn slaapzak, als de wekker om vier uur afliep. De zomernachten voor een reewildjager zijn immers al kort genoeg, vooral als je de avond ervoor nog een bok te verzorgen had. Toch vroeg ik me – als ik in alle vroegte het dauwdoordrenkte bos introk – regelmatig af: heeft een ochtendbers nu zin, is het reewild wel op de lopers?

Kosten-batenanalyse

Eigenlijk gaat het met de bok in zijn leger net zo als met mij in mijn slaapzak: ook hij moet besluiten of hij opstaat en eropuit trekt of niet. Hij maakt, zij het onbewust, een kosten-batenanalyse die zijn gedrag bepaalt. Hij streeft ernaar zo veel mogelijk hoogwaardig voedsel met zo min mogelijk inspanning, risico en sociale stress op te

nemen. Het weer is hem feitelijk om het even, zolang het geen invloed heeft op de zojuist genoemde factoren. De weersgesteldheid moet dus gevolgen hebben voor de voedselopname, het energieverbruik of het risico aan een gevaar blootgesteld te worden om het gedrag van reeën te beïnvloeden. Wanneer men dit voor ogen houdt, kan men ook makkelijker inschatten of een bepaalde weersomstandigheid meer of minder reeën in het zicht zal brengen. Bovendien betekent dit dat eenzelfde weertype de activiteit van het reewild toe of af kan laten nemen, al naar gelang de situatie, de tijd van het jaar en de lichamelijke toestand van de stukken. Een koufront met regen kan in een overwegend koele bronstijd de reeën nog verder in hun activiteit beperken. Komt dit echter na een langdurige hitteperiode, dan is de afkoeling voor het reewild zeer welkom en maakt het ze weer duidelijk actiever. Omgekeerd is het algemeen bekend dat wanneer na een regenperiode de zon doorbreekt, het reewild massaal op de lopers komt. Als regel treedt reewild na een weersomslag veelvuldig uit de dekking, waardoor ze meer zichtbaar worden.

Drukkend warm

In de meeste gevallen moet een ree zijn activiteit aanpassen om aan zijn energiebehoefte te kunnen voldoen. Gedurende onze typische aanzittijden, 's morgens vroeg en 's avonds laat, is het reewild als regel het actiefst en afwijkingen daarvan betekenen normalerwijze dat ze maar wat rondboemelen, zoals rond het middaguur waargenomen kan worden.

De ochtendbers is niet zonder buit gebleven: het reewild was op de lopers

Na een regenbui treden de reeën graag uit om in het open veld op te drogen

Foto: Brian Phipps

Worden reeën minder actief, dan doen ze dat in een zeldzaam geval vanuit een situatie van overvloed, maar veelal meer om negatieve situaties te vermijden. De hiervoor genoemde bronsttijd is hiervan een goed voorbeeld. Wanneer eind juli, tijdens het hoogtij van de bronst het weer drukkend warm is, zal men ondanks alle liefdeslust weinig bokken de geiten 's middags zien drijven. Op zulke warme dagen concentreert het bronstgebeuren zich op de vroege en late, dus koele uren, hetgeen zeker aan de factor energieverbruik te wijten is. Drijven is gewoonweg te inspannend bij 30 graden in de schaduw.

Energiehuishouding

Precies het tegendeel kan echter tijdens de winter optreden. Meerdere studies hebben tijdens de winter een maximale activiteit van het reewild tijdens de middaguren vastgesteld, vooral in strenge winters. Bij het schrale winterlavei en de lage temperaturen sparen de reeën energie, doordat ze tijdens de koudste uren van de dag meer rusten en bij voorkeur tijdens het warmere dagdeel in de namiddag op lavei gaan. Extremen van koude en warmte hebben dus vooral effect op de energiehuishouding van het reewild.

Bij winterse omstandigheden zoeken de reeën bij voorkeur windluwe en door de zon beschenen terreingedeelten op

Foto: Werner Nagel

Bij strenge koude kan men vaak waarnemen dat het reewild doelbewust warmere terreingedeelten opzoekt, zoals door de zon beschenen hellingen. Waait er een sterke, koude wind dan zoeken de reeën de luwte op achter een haag, dicht struikgewas of een bosperceel.

Dauw

Zelf kennen we dit ongemak wanneer we na een heldere nacht voor een vroege ochtendaanzit het bos of het veld intrekken. Zeker in hoog gras worden we op weg naar de hoogzit of tijdens de bers tot ver boven de enkels kletsnat. Dit komt natuurlijk door de ochtenddauw, die zich met name na heldere nachten vormt. Voor de reeën betekent dat een regelrechte onderdompeling, wanneer ze door de natte vegetatie zouden trekken. Dit vermijden ze zo veel mogelijk en daarom zien we op dat soort ochtenden bij het eerste bukslicht weinig beweging onder de reeën. Die wachten liever een paar uur af tot de dauw door zon en wind opgelost is om op de lopers te komen. Onder die omstandigheden loont het dikwijls de moeite om – indien mogelijk – langere tijd aan te blijven zitten en te wachten tot er weer beweging onder het reevolk ontstaat.

Regen

Bij gestage regen zal het reewild aanvankelijk beschutting zoeken, maar na verloop van tijd zal het door honger gedreven toch op lavei gaan. In dat geval heeft het geen keuze en is het gewoonweg gedwongen om met een natte dos naar voedsel te zoeken om aan de energiebehoefte te voldoen. Daar komt bij dat naar stellige overtuiging van een groot aantal wildbiologen reeën aan kunnen voelen of neerslag van langdurige of slechts kortstondige aard is.

Volgens sommigen kunnen reeën aanvoelen of de regenval van kortstondige dan wel van langdurige aard is

Foto: iStock

*Als de dauw is opgelost
komen de reeën vaak pas in
beweging*

Foto: Erik de Jonge

Foto: Michael Migos

Na een frisse nacht koestert deze bok de eerste zonnestrallen

Houdt de regen op, dan treedt het reewild graag uit op het open veld om op te drogen. In het bos, waar het regenwater nog lange tijd uit het gebladerte druppelt en de zon minder doordringt, duurt het drogen van de dos langer. Voorstelbaar is ook dat in bepaalde gevallen, vooral in loofhoutopstanden, het geluid van de neervallende regendruppels zo sterk is dat het akoestisch waarnemingsvermogen van de reeën negatief beïnvloedt wordt en ze daardoor het bos ontwijken. Vooral na een zomers onweer loont het om het veld in te gaan, omdat zonneschijn na een stevige regenbui vrijwel al het reewild uit doet treden.

Spaarstand

Motregen tijdens de warme zomermaanden vormt voor het reewild doorgaans geen beletsel om op lavei te gaan. Het heeft er juist alle schijn van dat in gebieden met een hoge recreatiedruk het reewild onder die omstandigheid massaler uittreedt door het ontbreken van wandelaars en mountainbikers. Hevige wind en vooral sterke rukwinden leveren het hoor- en reukvermogen van het reewild grote problemen op. Het is dan niet of nauwelijks in staat geluiden en geuren uit de omgeving waar te nemen en te duiden. In zover de maag van de kleine hertachtigen hen niet dwingt tot voedselopname, blijven ze onder die omstandigheden inactief en wachten ze betere tijden af. Een ander bekend fenomeen, dat ook voor het reewild geldt is een sterk verminderde activiteit na de eerste sneeuwval. Pas na de tweede dag trekken ze er weer op uit, waarbij opgemerkt moet worden dat ze in die periode in alle opzichten minder actief zijn, omdat ze 's winters als het ware in de spaarstand staan teneinde energie te sparen.

Weersverbetering

Geconcludeerd kan worden dat de activiteit van het reewild afhangt van veel factoren, waarop het weer van invloed kan zijn. Het weer op zich maakt de reeën niets uit. Beslissend is alleen welke invloed het heeft op hun belangrijkste levensfuncties. Dit alles hangt sterk samen met de omstandigheden in hun leef- of benuttingsgebied, de tijd van het jaar en de conditie van de individuele stukken. Al naar gelang de weersgesteldheid en de behoeften van het ree zal het weer zijn activiteit beïnvloeden of juist niet. Eén factor is echter voor ons jagers van belang: iedere weersverbetering of het milder worden van een extreme weersgesteldheid werkt in ons voordeel. Dus droogt de ochtenddauw tijdig op, dan komt er leven onder de reeën. Stopt de regen en klaart het op, dan komen ze op de lopers. Is het overdag zeer warm, dan zullen ze zich tijdens de avondkoelte beter laten zien. Is het 's winters erg koud, dan kunnen we in een rustig en zonnig deel van het veld 's middags reewild waarnemen. Staat er een koude wind, dan zullen ze windluwe plaatsen opzoeken. Na dagen met mooi wandelweer en veel recreanten kan een regenfront ons tot voordeel strekken. Tijdens stormachtige dagen zal het reewild zeker hongerig zijn en na het afnemen van de wind massaal op lavei gaan. Zo zien we dat er veel denkbare weersgesteldheden van betekenis zijn voor het gedrag van het reewild en het kenmerkt de goede jager dat hij deze kent en tot zijn voordeel laat strekken. •

Bron: *Heute ist Rehwetter, weil...*,
Dr. Christian Holm, Jäger 6/2018

.....

Als regel treedt reewild na een weersomslag veelvuldig uit de dekking